

1927 KÖY MUALLİM MEKTEPLERİ İLE KÖY OKULLARI MÜFREDAT PROGRAMININ ANALİZİ VE YURTTAŞLIK BİLGİSİ

Hızır DİLEK*

Öz

Bu çalışmada Türk eğitim tarihinde önemli yer kaplayan 1927 köy muallim mektepleri ve köy mekteplerinin müfredat programıyla bu programlarda yer alan yurt bilgisi incelenmiştir. Bu bağlamda;

1)1927 köy muallim mektepleriyle köy mekteplerinin genel görünümü,

2)1927 köy muallim mektepleriyle köy mekteplerinin eğitim süresi, müfredat programında yer alan derslerin sınıflar düzeyinde dağılımları, haftaya başlama zamanları, okulun çalışma vakitleri, kız ve erkek öğrencilere yönelik olan dersler,

3)Bu iki programda yurt bilgisinin ders içeriği, bu dersin öğrencilere kazanımı.

Araştırma kapsamında veriler belgesel tarama yapılarak toplanmış ve kronolojik sıraya uygun bir şekilde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Köy Muallim Mektepleri, Köy Mektepleri, Yurt Bilgisi, Müfredat Programı.

CURRICULUM ANALYSIS OF 1927 RURAL TEACHERS SCHOOLS AND VILLAGE SCHOOLS AND CITIZENSHIP EDUCATION

Abstract

In the present study, the curriculum and citizenship information in the curriculum of the 1927 rural teacher schools and village schools, which took important places in the history of Turkish education, were examined. In this context, the following sub problems were examined.

1. An overview of the 1927 rural teacher schools and village schools

2. Education duration of 1927 rural teacher schools and village schools, the distributions of the courses in the curriculum according to the study years, the time to start the week, time for the school work, the courses with respect to the female and male students

---

* Arş. Gör. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD. dilekhizir@gmail.com

3. The citizenship course content in these two programs and course contribution to the students

The data concerned with the study was collected by documentary scanning and evaluated in accordance with the chronological order.

Keywords: Rural Teachers School, Village School, Citizenship Information, Curriculum.

Giriş

Bu bölümün içinde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, araştırmanın amacı, sayıtlar ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısıyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Kızıloluk, 2013: 5). Bu tanım dışında eğitim bireyin tüm yaşamı boyunca sürmekte ve okul dışında ve içinde yaşam boyu edindiği tecrübelerin bütününe kapsadığı söylenebilir. Kimi zamanlarda eğitim ve öğretim birbirinin yerine kullanıldığı da olmuştur. Eğitim, zaman ve mekân bakımından kapsamlı, süreli ve çok boyutlu bir yapıdır. Öğretimde zaman ve mekân kadar öğretmenin, velinin, öğrencinin beklentileri de bu süreç içerisinde çok büyük bir önem taşır (Helvacı ve Şahin, 2009: 6). Nitekim öğrencilerde bilişsel ve duyuşsal semaların en etkili şekilde oluşturulduğu yerlerin eğitim kurumları olduğu söylenebilir (Topkaya, 2016: 638).

Yukarıdaki bilgiler ışığında eğitim-öğretim programlı olarak yapılması gereken önemli bir iştir. Çünkü toplumların ideal olarak benimsedikleri eğitim hedeflerine ulaşabilmeleri, bu alandaki çalışmalarını belli bir programlara uygun olarak sürdürmelerine bağlıdır. Literatürde eğitim programlarının farklı tanımları yapıldığı bilinmektedir. Bu tanımlardan kapsamlı olanı şu şekilde tanımlanmıştır: Bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar (Büyükkaragöz, 1997: 1).

Cumhuriyet döneminde milli eğitime yönelik hazırlanacak olan eğitim programları, verilecek eğitimler, köy ve şehir okullarına yönelik müfredat programları ülkenin kalkınması için pilot uygulamalar yapılan

köy öğretmen okulları milli eğitimin ve kurumlarının amaçlarını gerçekleştirmek için düzenlenmiştir. Bu çalışmada Cumhuriyetin ilk yıllarından 1930'lu yıllara kadar Cumhuriyet Hükümetinin üzerinde durduğu köy okulları ve köy muallim mektepleri hakkında bilgi verilecektir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de halkın büyük kısmı çiftçilikle uğraşır, nüfusun $\frac{3}{4}$ ' ü köylerde yaşar, coğrafi durumu ve iklimi dolayısıyla zirai ürünler yetiştirirdi(Wofford, 1952, s.12). Bu bağlamda nüfusunun dörtte üçü köylü olan bir toplumun köyelerine gereken en büyük ehemmiyeti vermesi kadar doğal bir şey olamazdı (Necip Ali, 1933: 113). 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra bilindiği üzere önceki toplum yapısından farklı bir toplum inşa edilmek istenilmiştir. Yeni devletin en temel hedefi tüm vatandaşların okunmasını sağlamak olmuştur. Bu düsturla her köye bir okul inşa etme, her köye öğretmen yetiştirmeye ilgili geniş kapsamlı programlar düzenleme yoluna gidilmiştir (Wofford, 1952: 21).

Cumhuriyetin ilanından önce Osmanlı Devletinde modern eğitimin gelişmesinde karşılaşılan en büyük güçlüklerden birisi ve en önemlisi modern eğitimi verecek öğretmenin bulunamamıştır. Başlangıçta uzun bir müddet medrese mezunlarıyla bu eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Bu durum dönemin eğitimcileri tarafından eleştiriye uğramıştır. Çünkü bir taraftan modern eğitim kurumları oluşturulmaya çalışılırken diğer taraftan bu kurumlara eski geleneksel yöntemleri kullanan öğretmenlerin görev alması amaca ulaşmayı geciktirmiştir (Kodaman, 1988: 146).

Unat'a (1964) göre batı tarzı okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine özel surette yetiştirilmiş meslek insanı hazırlama konusu Tanzimat'tan sonra ve ilk defa, Mekâtib-i Umumiye Nezareti vazifesi yapmış ve Türkiye'de milli eğitimin gelişmesinde büyük hizmetleri görülmüş olan Kemal Efendi'nin döneminde ve Rüşdiye okullarını çoğaltmaya başladığı safhada ele alınmıştır. Darulmuallimin kavramı ilk defa Takvim-i Vekayi' de o devirde Fransız okulları hakkında bilgi vermek, yine Kemal Efendi'nin kaleminden çıkmıştır.

Cumhuriyet öncesi dönemde köye yönelik öğretmen yetiştirmek fikri ise Osmanlı Mebuslar Meclisinde tartışılmıştır. Mecliste Kastamonu Mebusu İsmail Mahir Efendi, köye öğretmen gönderilmesiyle ilgili olarak ilk iş köylüye köy kökenli aydınlarla aydınlatmak, eğitmek olduğunu ifade etmiş, köye öğretmen yetiştirmek için köylerden seçilerek alınan kızlı erkekli gençlerin köy okullarında eğitilip sonra birbiriyle evlendirilerek köylere

öğretmen olarak gönderilmesi ve kendilerine ekilecek toprak verilmesi olduğunu belirtmiştir (Karagöz ve Şanal, 2006: 184).

Mecliste bu tartışmalar devam ederken dönemin öğretmen ihtiyacı Batı tarzı öğretmen okullarıyla karşılanmıştır. Modern Osmanlı eğitim sisteminin gelişimine paralel olarak İstanbul’da açılan Darulmuallimini Rüşdi (1848), Darulmuallimini Sıbyan (1868) ve Darulmuallimini liye (1874) ve 1875’ten itibaren eyaletlerde açılan ‘taşra darulmuallimleri’ erkek ilk ve ortaöğretim okulları; 1870’te İstanbul’da eğitim faaliyetlerine başlayan Darulmuallimat/Darulmuallimat-ı liye ise ilk ve ortaöğretim kız okulları için öğretmen yetiştirmek için açılmıştır (Öztürk, 1999: 283).

Tanzimat’tan Tevhid-i Tedrisat Kanununun ilan edilmesine kadar ülkede açılmış olan öğretmen okullarını kuruluşlarının kronolojik sırasına göre şu dört grupta toplanabilir (Unat, 1964: 30):

- 1)Orta öğretmen okulları,
- 2)İlk öğretmen okulları,
- 3)Yüksek öğretmen okulları,
- 4)Özel ve Mesleki öğretmen okulları.

Bazı dönemlerde bu dört çeşit kaynağın ikisinin veya üçünün tek bir çatı altında ve müşterek bir statü çerçevesinde ve birbirini tamamlayan bir hüviyetle yer almışsa da bu idari birleşmenin hiçbir zaman kuruluş, gaye ve fonksiyon bakımlarından esası değiştirdiği görülmemiştir (Unat, 1964: 30).

Koçer’e (1974) göre Meşrutiyet Döneminde ülkenin her tarafında eğitimi götürebilmek için Tedrisat-ı İptidaiye Kanunuyla çıkarılacaktır. Kanunla ilköğretim mecburi ve zorunlu yapılacaktır, ancak bunun gereklerinin yerine getirilebilmesi için gerekli zemin hazırlanmamıştır. Bu dönemde yukarıda da ifade edildiği gibi Kastamonu Mebusu İsmail Mahir Efendi köy için ayrı bir öğretmen yetiştirme modeli önermiştir. Bu model Cumhuriyet öncesinde ilköğretim alanında yapılan çalışmaların kâğıt üzerinde kalmıştır.

Ancak 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyetin ilan edilmesinden altı ay sonra mektep-medrese ikiliğın kaldırılması, halkçı, milli, çağdaş ve laik eğitime geçilmesi korkusuzca tartışılmaya açılmıştır. Eğitimde kızlara da fırsat eşitliği tanınması, köy ve köylü eğitiminin önemi gibi eğitimsel kavramlar mecliste ve meclis dışında çokça tartışılacaktır (Sakaoğlu, 2003: 167).

Cumhuriyetle birlikte milli eğitimin temel taşı olan ilköğretim ülkenin en önemli davalardan biri olarak ele alınmış, parasız ve zorunlu ilköğretimi yüzde yüz gerçekleştirme ülküsü gittikçe kuvvetlenmiştir. Bunun dışında köy eğitim ve öğretimi ile yakından ilgilenilmiştir(Koçer, 1974, s.93). Cumhuriyetle birlikte maarif yeniden teşkilatlanacaktır. Okul kademeleri belirlenecek ve kademelerin yatılı ve gündüzlü kısımlarının esasları belirlenecektir. Yeni ilkokul ve ortaokul ve lise programları hazırlanacaktır.

Bu bağlamda 1926 yılında yayınlanan Maarif Teşkilatına Dair Kanuna göre ilkokullar dört başlık altında toplanmıştır (Resmi Ceride, 1926: 1):

- 1)Şehir ve kasaba mektepleri,
- 2)Şehir ve kasaba yatı,
- 3)Köy gündüz,
- 4)Köy yatı mektepleridir.

Yukarıdaki ilkokullardan köy yatı mektepleri dışındakiler tüm öğrencilere açıkken köy yatı mektepleri, okulu olmayan köy çocuklarına özgü olarak kurulmuştur. Bu köy okullarının tahsil süresi en az üç yıldır (Resmi Ceride, 1926: 1).

1926 yılında Maarif Teşkilatına Dair Kanunu yayınlanmadan önce Cumhuriyetin ilanından hemen sonra Cumhuriyet tarihinin ilk ilkokul programı olan 1924 İlkokul Programı II. Heyet-i İlmiye toplantısından alınan kararların akabinde hazırlanmıştır. Bu programda dikkat çekici olan taraf Osmanlı Devleti'nde ilkokullar altı seneyken bu programda ilkokullar beş yıla indirilmiştir. 1924 İlkokul Programının dersleri aşağıda tablo.1.de verilmiştir:

Tablo.1: 1924 İlkokullar Müfredat Programı

Dersler	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5.Sınıf
Alfabe	12	-	-	-	-
Kırat (inşaat ve temsil)	-	4	3	2	2
Türkçe İmla	-	2	2	1	1
Tahrir	-	1	-	2	2

Sarf	-	-	-	1	1
Yazı (sülüs-rik'a)	-	2	1	1	1
Kuranı Kerim ve Din Dersleri	-	2	2	2	2
Hesap	2	3	3	3	2
Hendese	-	-	-	1	2
Tarih	-	-	1	2	2
Coğrafya	-	-	1	2	2
Tabiat Tetkiki, Ziraat, Hıfzıssihha	3	3	2	2	2
Müşahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniyye	1	1	1	1	1
Resim	2	2	2	2	2
El İşleri	2	2	2	2	-
Musiki	2	2	2	1	1
Terbiye-i Bedeniyye	2	2	2	1	1
Yekûn	26	26	26	26	26

Kaynak: Y.Y., *İlkmektep Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.

Tablo.1'e bakıldığında dersler arasında bir bağlantı yoktur. Nerdeyse tüm dersler müstakil bir şekilde hazırlanmıştır. Program alelacele oluşturulduğu için ömrü de uzun olmayacaktır.

Aynı şekilde 1924 yılında şehir ortaöğretim kurumlarının birinci devresinde de çok farklı ve birbirinden kopuk dersler verilmiştir. 1924 ortaöğretim kurumlarının birinci kademesi dersleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.2: 1924 Ortaöğretim Birinci Devre Kız ve Erkek Ders Programı

Dersler	Birinci Sene		İkinci Sene		Üçüncü Sene		Açıklama
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	
Türkçe ve Edebiyat	7	7	5	5	4	4	

Ecnebi Lisanı	5	5	5	5	5	5	Fransızca, İngilizce, Almanca.
Malumatı Vataniye	-	-	1	1	1	1	
Din Dersleri	1	1	1	1	-	-	
Tarih	2	2	2	2	2	2	
Coğrafya	2	2	1	1	1	1	
Hayvanat	-	-	-	-	-	-	
Fizyoloji	-	-	-	-	2	2	ve Hıfzıssıhha
Nebatat	-	-	1	1	-	-	
Arziyat	-	-	-	-	1	1	
Fizik	-	-	2	2	2	2	
Kimya	-	-	1	1	2	2	
Riyaziyat	5	5	4	4	4	4	
Resim	1	1	1	1	1	1	Hesap, hendese,
Musiki	1	1	1	1	1	1	cebir ve resmi hatti.
Terbiyei Bedeniye	-	-	-	-	-	-	
Ev İdaresi	-	-	1	1	-	-	
Çocuk Bakımı	-	-	-	-	1	-	
Atölye	2	1	1	1	-	1	
Laboratuvar	1	1	1	1	1	1	Kızlar: Biçki, dikiş
Yekûn	28	28	28	28	28	28	

Kaynak: Y.Y., *Lise Birinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.

Tablo 2’de dikkat çeken ders Cumhuriyetin ilk yıllarında ortaokulların ilk kademesinde birer saat din dersinin verilmesidir. Ayrıca atölye dersinde kızlar ve erkekler için yaşamda kullanabilecekleri bilgileri öğrenmesinin yolu açılmıştır. Yabancı dil olarak sadece bir dil tercihinde bulunulmamış, Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerinden birinin seçme hakkı verilmiştir.

Tablo 1 ve 2’ye bakıldığında hazırlanan programlar şehir merkezlerindeki okullar için hazırlanmıştır. Bu dönemde köy okulları için

hazırlanmış bir program mevcut olmamıştır. Pek az köy okulu şehir okulları için hazırlanan programı tatbik etmiştir. Köy Mektepleri Müfredat Programı hazırlanana kadar bazı okullar ilkokul müfredat programını uygulamış bir kısmı da kitap okutmuştur. Devlet tarafından 1924 yılında bazı yatılı okulları kurulmasına rağmen köy için ayrı bir eğitim ve öğretim şekli düşünülmüyordu. Bütün bunlara rağmen çok az köyde okul açılabilmiştir (Koçer, 1974: 94).

Köy Muallim Mektebi, köy ilk öğretmeni yetiştirmek için alınan tedbirlerden biridir (Koçer, 1974: 94). 1927-1928 eğitim-öğretim döneminde açılan Köy Muallim Mektepleri tarihi gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi bulunamamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Kayseri Zincidere ve Denizli'deki bu okullar için 1926 yılında bir talimatname, 1927 yılında da bir müfredat programı yayınlamıştır. Bu okullardan istenilen verim alınamayınca Kayseri Zincidere' de olan 1932'de Denizli'deki de 1933 yılında kapatılmıştır.

19 Ekim 1926 tarihli Köy Muallim Mektepleri Talimatnamesinde köy okullarına öğretmen yetiştirmek üzere açılan bu okulların öğretim süresinin üç yıl olduğu yazılmıştır. Bu okullar parasız ve yatılı şekilde ayarlanmıştır. Bu okulların birinci sınıfına kırk talebenin kaydına müsaade edilmiştir. Diğer sınıfların mevcudu kırktan aşağı olduğu takdirde şartları sağlayan öğrencilerin kayıtlarının alınabileceği yazılmıştır. İkinci ve üçüncü sınıfa geçmek isteyenlerin sınıflarının imtihanlarını vermiş olmaları şartı vardır. Tahsisat ve diğer imkânları müsait olduğu takdirde her sınıf için birden fazla şube açılabilir. Köy muallim mekteplerine alınacak öğrencilerde aşağıdaki şartlar aranmıştır (Köy Muallim Mektepleri Talimatnamesi, 1926: 104):

- 1)Türk olmak,
- 2)İlkokuldan mezun olmak,
- 3)Yaşça on altıdan küçük ve yirmisinden büyük olmamak,
- 4)Öğretmenlik yapmaya engel oluşturacak bedeni ve ruhi kusurları bulunmamak.

Problem Cümlesi

Cumhuriyetin ilk yıllarında köye öğretmen yetiştirmek için kurulan Köy Muallim Mekteplerinin genel müfredat programı ve yurt bilgisi dersinin önemi nedir?

Bu ana problem kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

Alt Problemler

I.1927 köy muallim mekteplerinin müfredat programın genel görünümü nedir?

II. 1927 köy muallim mekteplerinin müfredat programında yurt bilgisinin önemi nedir? 1927 köy muallim mekteplerinin müfredat programıyla görülen derslerin 1927 Köy Müfredat programına göre uygulamada karşılaşılması muhtemel güçlükler nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı 1927 köy muallim mektepleri müfredat programı dersleri hakkında bilgi vermek ve bu dersler arasında yurt bilgisinin programdaki yeri tetkik edilecektir.

Araştırmanın Önemi

Toplumların ekonomik, siyasal ve sosyal gelişmişlik seviyesi eğitim düzeyi ve niteliğiyle ilgilidir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren nüfusunun büyük bir kısmının köylerde yaşadığı Türkiye’de köye yönelik programların yapılması daha önem teşkil edecektir. Bu bağlamda Cumhuriyetin ilk yıllarında köyü kalkındırmak köye gidecek öğretmenlerinin gelişimi için1927 yılında köy muallim mektepleri müfredat programı hazırlanmıştır. Ayrıca köy muallim mektepleri müfredat programında yurt bilgisi üzerinde durulacaktır.

Yöntem

Bu araştırma, belgelere dayanarak Cumhuriyet Devri Türk eğitim sisteminde 1927 köy mektepleri programı ve yurt bilgisinin yerine yer verildiği için tarihsel bir araştırma türüdür. Belirli zaman dilimleri içinde meydana gelen olay ve olguları belgelerle aynen ortaya koymaya yöneliktir. Bu çalışma, yapılan incelemeler sonucunda belli analiz yapılacağından doküman analizine de girer. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar(Şimşek & Yıldırım, 2011, s.187). Çalışmada Maarif Vekaleti

tarafından yayınlanan Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programı incelenmiştir. Ayrıca ortaöğretim kurumlarının birinci ve ikinci devre programları hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmada köy muallim mektepleri müfredat programında verilen dersler köy okullarına gidecek öğretmenlerin köyün kalkınması, köy çocuklarının daha verimli bir eğitim görmelerine yönelik dersler verilmiştir. Haftalık yirmi dört ders saati eğitim gören öğrenciler derslerin büyük bir kısmını uygulamalı şekilde almıştır.

Bulgular

Bu bölümde 1927 köy muallim mekteplerinin ders müfredatı ve yurt bilgisinin içeriğiyle 1927 köy mektepleri müfredat programı hakkında bilgi verilmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında köy muallim mekteplerinin ders müfredatı ile köy mektepleri müfredat programı ile bu iki programdaki yurt bilgisi karşılaştırılarak iki ayrı başlıkta değerlendirilmiştir.

1.Birinci Alt Probleme Yönelik Analiz ve Yorumlar

Köy muallim mektepleri ile köy mektepleri müfredat programları değerlendirildiğinde; köye öğretmen yetiştiren köy muallim mektepleri müfredat programında on beş ders, buna karşılık köy okullarına yönelik olarak hazırlanan köy mektepleri müfredat programında on bir ders okutulmuştur. Şimdi bu okulların müfredat programı incelenecektir. Tablo.3'te 1927 köy muallim mektepleri müfredat programı verilmiştir.

Tablo.3: 1927 Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programı

Dersler	Birinci Sınıf	İkinci Sınıf	Üçüncü Sınıf
Türkçe	5	5	5
Milli Tarih ve Medeniyet Tarihi	2	2	1
Coğrafya	2	1	1
Yurt Bilgisi	-	1	1
Din Dersleri	1	-	-
Ruhiyat, Terbiye ve Mektebi Hıfzıssıhha	-	3	2
Ulus-ı Tedris	-	-	2

Tatbikat Dersi	-	-	6
Riyaziyat	4	3	2
Tabii İlimler	2	2	-
Hayâtiyyât, Hıfzıssıhha ve Ziraat	2	2	1
Resim	2	2	1
Elişleri	1	1	1
Musiki	2	2	1
Yazı	1	-	-
Yekûn	24	24	24

Kaynak: Y.Y., *Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programı*, Milli Matbaa, İstanbul, 1927.

Tablo.3'te 1927 köy muallim mektepleri müfredat programında birinci sınıfların Türkçe dersi haftalık beş saat, milli tarih ve medeniyet tarihi iki saat, coğrafya iki saat, din dersi bir saat, riyaziyat dört saat, tabii ilimler, hayatiyyat, hıfzıssıhha ve ziraat, resim ve musiki iki saat, elişleri ile yazı birer saat okutulmuştur. Bu durumda birinci sınıfta Türkçe ve riyaziyat dersleri üzerinde daha da çok durulmuştur.

Tablo.3'te 1927 köy muallim mektepleri müfredat programında ikinci sınıfların Türkçe dersi haftalık beş saat, milli tarih ve medeniyet tarihi, coğrafya, tabii ilimler, resim ile musiki dersi iki saat, yurt bilgisi, hayatiyyat, hıfzıssıhha ve ziraat ile elişleri birer saat, ruhiyat, terbiye ve mektep hıfzıssıhhası ile riyaziyat üçer saat okutulmuştur. İkinci sınıflarda da Türkçe dersinin haftalık ders saati diğerlerinden fazladır.

Tablo.3'te 1927 köy muallim mektepleri müfredat programında üçüncü sınıfların Türkçe dersi haftalık beş saat, tatbikat dersleri altı saat, ruhiyat, terbiye ve mektep hıfzıssıhhası, usul-i tedris ile riyaziyat dersi ikişer saat, milli tarih ve medeniyet tarihi, coğrafya, yurt bilgisi, hayatiyyat, hıfzıssıhha ve ziraat, resim, elişleri, musiki dersleri hafta da birer saat işlenmiştir. Buna göre son sınıfta tatbikat dersine ağırlık verilmiştir.

1927 köy muallim mektepleri müfredat programına göre dersler her gün öğleden önce dört saat teorik ders yapılır, öğleden sonra da ikişer saatte uygulamaya ayrılıyordu. Programda pratik ve uygulamaya yönelik dersler şu şekilde sıralanmıştır (Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programı, 1927: 3):

- 1)Ziraate ait faaliyetler,
- 2)Atölye faaliyetleri (elişleri),
- 3)Tabiat tetkiki gezileri, muhtelif kurumları ziyaret,
- 4)Oyun, spor ve terbiye-i bedeniye.

Bu programa göre öğleden sonraki derslerin programı için ‘muallimler meclisi’ tarafından her on beş günde bir tanzim edilecektir (Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programı, 1927: 4).

Tablo.4’te de 1927 köy mekteplerinin müfredat programı verilmiştir. Bu programda birinci sınıflarda temel bilgiler verildiğinden alfabe üzerinde daha çok durulmuştur. Hayat bilgisi, hesap-hendese, resim-elişleri derslerine de haftalık dörder saat ayrılmıştır. İkinci ve üçüncü sınıflarda Türkçe dersinin haftalık ders saati diğer derslere oranla daha fazladır.

Tablo.4: 1927 Köy Mektepleri Müfredat Programı Ders Cetveli

Dersler	Birinci Sınıf	İkinci Sınıf	Üçüncü Sınıf
Alfabe	12	-	-
	-	4	4
Kıraat	-	3	2
İmla	-	2	2
Türkçe	-	-	1
Tahrir	-	4	3
Dil	4	4	3
Bilgisi	4	3	3
Yazı	-	-	2
Hayat Bilgisi	4	4	4
Hesap-Hendese	4	1	1
Yurt Bilgisi	-	3	3
Resim- Elişleri (Erkek)			
Kızlar Resim- Elişleri			
İçin Ev İşleri			
Yekûn	24	24	24

Kaynak: *Köy Mektepleri Müfredat Programı*, Devlet Matbaası, İstanbul, 1927.

Köy mektepleri müfredat programında yer almayan din dersleri Perşembe günleri öğleden sonra yarım saat olacak şekilde verilir. Jimnastik ve musiki için ayrıca bir saat tahsis edilmemiş, program dışında ayrıca her sabah birini dersten evvel ve her akşam son dersten sonra öğrenciye yirmi dakika jimnastik yaptırılacak ve şarkı söylettirilecektir. Köy okullarına özgü jimnastik ve musiki dersi için birer risale hazırlanacak ve hareketlerle şarkıların buna göre söylenmesi istenmiştir. Köy okullarında da pazartesinden perşembeye günlük beş saat ders işlenir. Pazartesi ve Perşembe günleri iki saat görülür, günün geri kalan zamanlarında da okulun temizliğine ayrılır ve okul eğitime hazır edilir(Köy mektepleri müfredat programı, 1927, ss.10-11).

Tablo.3 ve tablo.4 incelendiğinde 1927 köy muallim mekteplerinde verilen dersler ile öğrencilerin 1927 yılında köy mekteplerinde aldığı dersler arasında bir uyum söz konusudur.

2. Alt Probleme Yönelik Analiz ve Yorumlar

1927 köy mektepleri müfredat programında yurt bilgisi üçüncü sınıfta haftada iki saat verilmektedir. Köy mekteplerinde verilecek konular öğrencinin seviyesine göre ve yakın çevreden uzak çevreye olacak şekilde ayarlanmıştır.

1927 köy mektepleri müfredat programında öğrencilere verilen başlıca konular şunlar olmuştur (Köy Mektepleri Müfredat Programı, 1927: 24-26):

1)Ev ve ev halkı. Yurt ve aile yurdu.

2)Köy halkı, köyde yaşam, alışveriş, iş, asayiş, jandarma, maarif, mektep, köyün teşkilat yapısı, ihtiyar meclisi, muhtar.

3)Köyün sıhhati: sağlığı bozan şeyler, pislik, gübrelerin evlere ve köyün yakın yerlerine yığılması, köyün suyunun iyi muhafaza edilmesi, sinekler ve sivrisinekler, bunların fenalıkları, köyün pisliğinden oluşan hastalıklar: sulardan, tifo humması. Verem, bağırsak hastalıkları, sivrisineklerden dolayı oluşan sıtma. Köy evlerinde sıhhat: evlerde havaya ve ışığa ihtiyaç. Havasızlıktan ve ışsızlıktan ileri gelen hastalık verem.

4)Köyün hayvanları: hayvanlar bizim en kıymetli mallarımızdır. Hayvanlardan gördüğümüz faydalar. Hayvanlara iyi bakmak, insanca muamele etmek lazımdır. Hayvanlara iyi bakmak aynı zamanda kendi kazancımızı artırır.

5)Köyün civar köylerle ilişkisi, köyün çevresindeki nahiyeye ve kasabalar. Kasabalardaki halk ve işleri. Kasabanın önemli binaları, belediye ve hükümet teşkilatı, eczacısı, doktoru ve mahkemesi. Köy ve kasaba arasındaki ilişkiler, yollar, bu yolları kimler yapar, yollar kimindir? Yolların faydası ve muhafazası. Vilayet merkezlerinde belediye ve hükümet teşkilatı, vali, mahkemeler, posta ve telgraf. Maarif idaresi ve okullar, orta mektep, lise ve muallim mektepleri ve köy ile vilayet merkezi arasındaki ilişkiler.

6)Türkiye'nin başkenti: Ankara. Ankara'da hükümet teşkilatı, Büyük Millet Meclisi, vekaletler, Ankara hakkında malumat, merkezi hükümet ile köyün münasebeti.

7)Vergiler ve askerlik.

8)Türkiye'nin iki mühim şehri: İstanbul ve İzmir. Bunlar hakkında kısa malumat.

9)Türkler' in vatanları: Türkiye, Türkiye hükümeti, cumhuriyet, cumhuriyet idaresinin büyük kıymeti hakkında malumat ve telkinler. Abdülhamit devrinden günümüze kadar Türkiye'nin kısa tarihi, bilhassa büyük harbin neticesi ve istiklal mücadeleleri.

10)Türk vatandaşlarının vazifeleri:

a)Nefsine karşı: sağlam ve iyi ahlaklı olmak.

b)Ailesine karşı: sadık ve yardımcı olmak.

c)Köyüne karşı: çalışkan ve hayırlı olmak.

d)Vatana karşı: vatan hizmetlerini seve seve yapan millet ve devlet menfaatini her şeyden üstün tutan çalışkan ve etrafına faydalı bir vatandaş olmak. Sonuç olarak nefesine, ailesine, köyüne, vatanına hayırlı iyi bir insan olmak.

11)Türkiye'nin komşuları ve dünyanın başlıca büyük devletleri hakkında gayet muhtasar malumat. Köylerde iktisadi ve içtimai teşkilat: köy kooperatifleri, köy hilali ahmeri, himaye-i etfal, Yeşilay, tayyare cemiyeti şubeleri, köy sigortaları.

1927 Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programında Yurt Bilgisi

İkinci ve üçüncü sınıflarda birer saat olarak verilir. Bu programda yurt bilgisi dersi altında verilen konular köy mektepleri müfredat programındaki yurt bilgisine paralel şekilde verilmiştir. Programlar arasında bir uyum söz konusudur.

1927 köy muallim mektepleri yurt bilgisi dersinde genel olarak şu temalara değinilmiştir (Köy Muallim Mektepleri Müfredat Programı, 1927: 12-15):

1)Müşterek gaye için çalışma, beşeri ihtiyaçları toplum içinde karşılama, devlet ve hükümete ihtiyaç, hükümetin vazifesi, hükümetin gayesi, hükümet şekilleri, cumhuriyet ne için en iyi hükümet şeklidir.

2)Türkiye Cumhuriyeti nasıl kuruldu. Eski hükümet şekilleriyle yeni hükümet şekilleri arasındaki fark ne? Demokrasi ve vatandaşlık nedir? Topluluk, büyük ve küçük topluluklar, köy ve şehirde yaşayanların birbiriyle olan iletişimleri, işbirlikleri, ihtiyaçları.

3)Milli toplum, millet, milli duygu ve bağlılık, aile ve ailenin toplumla ilişkisi. Milletın kuvveti, milleti oluşturan ailelerin gücüne bağlıdır. Aile toplumun temelidir.

4)Hürriyet, hürriyetin temini, gerekliliği, din ve vicdan hürriyeti, Türkiye’de hürriyetlere nasıl kavuşulmuştur. Eski dönemlerde bu hürriyetler var mıydı? Bu hürriyetleri temin edecek hükümet şekli cumhuriyet olduğu, hükümetin programı, vatandaşların vazifesi, hürriyetlerin sınırı, hürriyet milletin gayesiyle sınırlıdır.

5)Askerlik, vergi, seçimler, seçimlere neden katılmak zorunludur? Mesleki hayatın önemi, muhtelif mesleklerin birbiriyle olan ilişkisi, milli üretim, gençlerin meslek hayatına intihap ettirilmesi, cumhuriyet, gençleri meslek seçimi açısından özgür bırakmıştır.

6)Uzmanların önemi, asgari bir mesleği öğrenmeden mesleğe atılmanın mahsurları, mesleki hayatta vatanperverlik nasıl olur? Faydalı kurum, kuruluş, cemiyet ve şirketler hangileridir?

7)Türkiye Teşkilat-ı Esasiesi, Büyük Millet Meclisi, Reis-i Cumhur, Kuva-i Umumiye, kanun nasıl oluşturulur. Heyeti Vukela, vekillerin vazifesi, mahkeme, maarif teşkilatı.

8)Memlekette ziraatın önemi, ziraat müessesleri, ecnebi memleketlerde çiftçilik, iktisat ve tasarruf, tasarrufun önemi, tasarrufun

vatanperverlik bir hareket olduğunun öğretilmesi, tasarruf sendikaları, sendikanın önemi, israfın farklı şekilleri.

9)Eski ve yeni ziraat usulleri, sulardan faydalanma yolları, taşkın ve sel sularından korunma yolları, mahsullerin zarara uğramaması için muhtelif hastalıklara karşı günü gününe tedbirlerin alınmasının önemi.

10)Yolların önemi, cumhuriyetin yol siyaseti, şimendifer ve ticaret gemileri. Fertler arasındaki iletişim, posta, telgraf ve telefonun ehemmiyeti.

11)Bireylerin sağlıklı yaşamaları, köylerde sağlığı tehdit eden durumlar, bozuk hava, bataklıkların zararları, sinek, sivrisinek, bit ve pire gibi hayvanların sıhhi tehlikeleri, temiz suyun temini.

12)Köylüye daha yaşanılabilir bir hayat vermek için ne yapılabilir. Köy oyunları, raksları, köylüler için içtimai eğlenceler nelerdir?

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde problem ve alt problemlere göre tartışma, sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

Tartışma

Köyün kalkınması, köy çocuklarını yetiştirmek üzere kurulan köy muallim mektepleri cumhuriyet döneminde ilk olarak 1926 yılında Kayseri’de 1927 yılında Denizli’de açılmıştır. Bu iki okuldan yaklaşık 700 öğretmen mezun olmuştur. Bu okullara devam edenlerin hepsi köylüdür. Bunlar köyde doğup, okuyup ve burada yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Bu okulları okuyan öğretmenler için bir üst kademeye geçme imkânı taşımamışlardır. Bu okullarda okuyup bitirenler ömürlerinin sonuna kadar gittiği köylerde eğitim vermiştir. Ancak bu okullarda okuyan öğretmenler bir sınav veya benzeri bir imtihan yöntemiyle üst kademelere geçmek istemiştir. Bu vesileyle daha bilgili bir köylü yetiştirilebileceği ifade edilmiştir (Eren, 1937: 302).

Köy öğretmen okulları ile köy mekteplerinin müfredat programları birbirine paralel şekilde düzenlenmiştir. Köy öğretmen okulunda eğitim alan öğretmen adayı köye gittiği zaman çok farklı bir şey sunmamıştır. Birde bu programa alınan öğretmen adaylarının köylü olması öğretmenin köye döndüğünde bir uyumsuzluk problemi çekmemesini sağlamıştır.

Sonuç

1)Köy mektepleri müfredat programında bazı dersler hem kız hem de erkek öğrenciler için ayrı ayarlanmıştır. Köy muallim mektepleri müfredat programı ise cinsiyetlere göre bir program düzenlenmiştir.

2)Köy mektepleri müfredat programıyla köy muallim mektepleri programında Türkçe'nin haftalık ders saati sınıf düzeyinde fazladır. Diğer dersler de sınıflar düzeyinde belli ders saatleri ayrılmıştır.

3)Her iki programda da dersler arasında bir kopukluk söz konusu değildir. Cumhuriyetin ilk yıllarında kabul edilen toplu tedaris yöntemine uygun hazırlanmıştır.

4)Köy muallim mektepleriyle köy mektepleri diğer şehir okulları için hazırlanan programın dışında bir programa tabi olmuştur. Bu bağlamda köy okullarıyla şehir okullarından aynı kazanımlar beklenmemiştir. Şehir ilkokullarında beş yılda görülen eğitim köy okullarında üç yıla sıkıştırılarak verilmiştir.

5)Köy muallim mektepleriyle köy mekteplerinde verilen yurt bilgisinde bireyler temel hak, özgürlüklerini göreceği gibi köyün gelişimi içinde bazı teknik bilgilere de sahip olacaktır. Yurt bilgisi dersinde sağlık, ziraat, demokrasi, hükümet şekilleri hakkında bilgi sahibi olacağı gibi önceki dönemlerde bu konularda nasıldı şimdi günümüzde nasıl bu durumların karşılaştırmasını da yapacaktır.

KAYNAKÇA

- Büyükkaragöz, S.S., *Program Geliştirme Kaynak Metinler*, Öz Eğitim Yayınları, Konya, 1997.
- Eren. A. N., “Köylü: Köy Öğretmen Okullarından Çıkanların Dertleri”, *Muallim Sesi*, 1937, Y.7. S.45. s.302.
- Helvacı, A. - Şahin, B., “Eğitim Bilimlerine Giriş”, *Eğitimle İlgili Temel Kavramlar*, ed. Ereş, Maya Akademi, Ankara, 2009, s.1-19.
- Kızılokuluk, H., *Eğitimin Toplumsal Temelleri*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Koçer, H. A., “Türkiye’de Köy Eğitim ve Öğretimi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1974, S.1, C.7, s.89-129.
- Kodaman, B., *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988.
- Ali, Necip, “Necip Ali Bey’in Nutku”, *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 1933, S.2, C.1, s.104-114.
- Öztürk, C., “75. Yılda Eğitim”, *Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme*, ed. Gök, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s.283-310.
- Sakaoğlu, N., *Osmanlı’dan Günümüze Eğitim*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003.
- Unat, F. R., *Türk Eğitim Sisteminin Gelişimine Tarihi Bir Bakış*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1964.
- Şimşek, H. - Yıldırım, A., *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Topkaya, Y., “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değer Aktarım Yaklaşımları Hakkında Görüşlerine Ait Nitel Bir Çalışma”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2016, C.17, S.1, s.637-652.
- Wofford, K. V., *Türkiye Köy İlkokulları Hakkında Rapor*, çev. Fatma Varış, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1952.
- _____ *Maarif Teşkilatına Dair Kanun*, Resmi Ceride, 1926, Sene:4. S.338.
- _____ *İlkmektep Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.
- _____ *Lise Birinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340.
- _____ “Köy Muallim Mektepleri Talimatnamesi”, *Maarif Vekâleti Mecmuası*, 1926, S.10, s.104-105.

Kaynak: y.y. *Maarif Albümü*, Devlet Matbaası, İstanbul, 1928.